

ĮRODYMŲ RINKIMO BŪDAI BAUDŽIAMAJAME PROCESE

doc. dr. Jurgis Rinkevičius

Lietuvos teismo ekspertizės institutas, Lvovo 19a, 2600 Vilnius
Telefonas 72 30 74

Spaudai pateikta 1998 m. birželio 5 d.

Santrauka

Pranešime aptariamas įrodymų rinkimo būdų reglamentavimas naujajame Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse. Siūlomi šie įrodymų rinkimo būdai: apklausa, stebėjimas, techninis daiktinių įrodymų rinkimas ir dokumentų gavimas bei moksliniai būdai. Būtina apibrėžti įrodymų rinkimo subjektų funkcijas pagal pasirinktus įrodymų rinkimo būdus. Lietuvoje į baudžiamąjį procesą reikia įtraukti naują figūrą – ikiteisminio tyrimo teisėją. Nusikaltimo vietą turi ištirti specialistas, o ekspertas turi liudyti teismo procese. Pranešime nurodomi ir specialisto bei eksperto teisinio statuso pagrindiniai skirtumai.

Įrodymų rinkimas – tai bylai reikiamos informacijos radimas, gavimas, fiksavimas ir jos pateikimas teismui. Įrodymai turi būti renkami ne bet kaip, o tik įstatymo leistomis priemonėmis. Teisinio reglamentavimo atžvilgiu reikia skirti procesinę ir neprocesinę įrodymų rinkimo veiklą. Procesinę įrodymų rinkimo veiklą nustato baudžiamojo proceso teisė, neprocesinę (operatyvinę) – policijos teisė.

Procesinės įrodymų rinkimo veiklos subjektai yra baudžiamajame procese dalyvaujantys šalys: kaltinimo ir gynybos. Svarbiausias vaidmuo čia tenka prokuratūros ir kvotos įstaigų pareigūnams, kurie privalo atskleisti nusikaltimus, valstybės vardu, naudodami procesinę prievartą, vykdyti kaltų asmenų baudžiamąjį persekiojimą. Tačiau kvotos įstaigų pareigūnai, dirbdami jiems patikėtą operatyvinį darbą, nesinaudoja procesinės įrodymų rinkimo veiklos subjektų statusu, todėl jų surinktą įrodomąją informaciją į baudžiamosios bylos aplinkybių įrodinėjimą galima įtraukti tik atliekant procesinius įrodymų rinkimo veiksmus. Bandymai operatyvinės veiklos rezultatus tiesiogiai susieti su procesiniu įrodinėjimu, tam sukuriant specialias procesines normas (pvz., LR BPK 198¹ str.), prieštarauja įrodymų teorijos logikai ir yra pavojingi, nes šitaip siekiama išvengti įrodymų leistinumą procesinių garantijų. Todėl reikia besąlygiškai pritarti prof. E. Palskio minčiai, kad “teoriniu požiūriu vargu ar pateisinamas yra baudžiamojo proceso skverbimasis į operatyvinės veiklos sferą” [1: 98]. Baudžiamojo proceso kodeksas neturi virsti kriminalistinių, psichologinių, lingvistinių ar kitokių rekomendacijų rinkiniu. Prireikus šiuos dalykus galima smulkiai išdėstyti specialiai tam skirtuose norminiuose aktuose. Pavyzdžiui, tarpukario Lietuvoje galiojo vidaus reikalų ministro išleista Instrukcija administracijos organams ir policijai kvotoms vesti [2: 236]. Anglijoje galioja specialus Policijos ir baudžiamųjų bylų įrodymų įstatymas [3]. Baudžiamojo proceso įstatymas turi įvardinti įrodymų rinkimo subjektus ir apibrėžti jų kompetenciją, griežtai nustatyti procesinės prievartos naudojimo tvarką renkant įrodymus ir gautos informacijos leistinumą taisykles.

Teisėjas ir teismas, nagrinėjantys baudžiamąją bylą, nėra įrodymų rinkimo subjektai. Jiems šalys privalo pateikti jau surinktus įrodymus, kuriuos teisėjai gali priimti arba nepriimti, atsižvelgdami į įrodymų liečiamumą ir leistinumą. Prireikus teisėjai gali įpareigoti kvotos įstaigų ir prokuratūros pareigūnus surinkti papildomų įrodymų, atlikti tam tikrus įrodymų rinkimo veiksmus ir jų rezultatus pateikti teismui.

Prisidėti prie įrodymų rinkimo iki teismo teismas gali tik per specialų tyrimo teisėją. Tyrimo teisėjas nenagrinėja baudžiamųjų bylų, jis tik prižiūri įrodinėjimo subjektų procesinės veiklos teisėtumą ir sankcionuoja procesinės prievartos naudojimą. Operatyvinės veiklos teisėtumo priežiūra ir operatyvinių veiksmų sankcionavimas nėra jo pareiga, nes pagal Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 9 str. operatyvinių veiksmų teisėtumą kontroliuoja Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras arba jo įgaliotas generalinio prokuroro pavaduotojas. Tyrimo teisėjas taip pat turi rūpintis įrodymų priėmimu ir įtvirtinimu. Šalių prašymu jis gali atlikti įrodymų rinkimo veiksmus, jeigu tam tikrą įrodomąją informaciją galima gauti ir išsaugoti iki bylos nagrinėjimo teisme, tik tą informaciją procesiškai priėmus ir įforminus tyrimo teisėjui. Pavyzdžiui, įrodymai bus garantuoti, jeigu tyrimo teisėjas prisaikdins ir apklaus svarbius liudytojus, išklausus ir užfiksuos įtariamo nusikaltimo padarymu asmens prisipažinimą, paskirs ekspertizę ir pan.

Daugiausia įrodomosios informacijos surenka kvotos įstaigų ir prokuratūros pareigūnai, kuriuos įstatymas įpareigoja atskleisti nusikaltimus ir valstybės vardu vykdyti kaltų asmenų baudžiamąjį persekiojimą. Jiems suteikiami įgaliojimai atlikti baudžiamojo proceso įstatymo numatytus įrodymų rinkimo veiksmus ir prireikus naudoti procesinę prievartą. Jokie kiti įrodymų rinkimo subjektai tokių įgaliojimų neturi. Jeigu teisėjui arba teismui prireikia atlikti įrodymų rinkimo veiksmus, susijusius su procesine prievarta, jie tai paveda padaryti kvotos įstaigų arba prokuratūros pareigūnams.

Advokatai, atstovaujantys proceso dalyvių interesams, gali rinkti įrodymus tik iš savanoriškai informaciją teikiančių asmenų: gauti piliečių laisva valia parašytus pareiškimus, naudodamiesi technikos priemonėmis apžiūrėti vietovę arba kitus objektus, kviestis į pagalbą laisvai samdomų specialistų, paimti savo noru atiduodamus daiktus arba dokumentus. Prireikus advokatas gali prašyti teisėją arba teismą, kad šie įpareigotų policiją arba prokuratūrą atlikti tam tikrus įrodymų rinkimo veiksmus.

Visi kiti proceso dalyviai nėra įrodymų rinkimo subjektai, jie turi teisę tik pateikti turimą informaciją arba prašyti, kad tokią informaciją surinktų įgalioti valstybės pareigūnai.

Procesiniai įrodymų rinkimo būdai pagal jų vyraujančią informacijos gavimo pobūdį gali būti:

1. Apklausa: liudytojų, nukentėjusiųjų ir kaltinamųjų apklausa, akistata;
2. Stebėjimas: apžiūra, parodymas atpažinti, eksperimentas, parodymų patikrinimas vietoje;
3. Techniniai: fotografavimas, filmavimas, garso ir vaizdo įrašymas, telefoninio ir elektroninio ryšio kontrolė;
4. Materialiai užfiksuotos informacijos (daiktinių įrodymų ir dokumentų) gavimas: pateikimas, poėmis, krata;
5. Moksliniai: specialisto atliekami tyrimai ir ekspertizė.

Be to, reikia išskirti su procesine prievarta susijusius veiksmus, kuriems atlikti paprastai būtinas teisėjo arba teismo sutikimas. Tai krata, poėmis, telefoninio ir elektroninio ryšio, pašto siuntų kontrolė ir t.t.

Šis skirstymas nėra vienareikšmis, visos grupės tarpusavyje susijusios, dažnai derinami keli būdai. Pvz., parodymų patikrinimas vietoje susideda iš apklausos ir stebėjimo elementų, darant kratą naudojama ne tik procesinė prievarta, bet ir stebėjimas, technikos priemonės, paimami rasti daiktai bei dokumentai.

Šis grupavimas apima visus praktikai reikalingus procesinius įrodomosios informacijos gavimo būdus ir padeda išsiaiškinti, kurie iš jų priskirtini vienu arba kitu įrodinėjimo subjektų kompetencijai.

Renkant įrodymus apklausos būdu pirmiausia reikia surasti informacijos šaltinius, t.y. liudytojus arba kitus asmenis, galinčius duoti parodymus. Tai šalių funkcijos, būtent kaltini-

mas ir gynyba turi kviesti į teismą savo liudytojus, specialistus ir kitus, galinčius duoti parodymus, asmenis. Pati procesinė apklausa – teismo prerogatyva. Iš esmės tai jau įrodomosios informacijos priėmimo, o ne jos rinkimo procedūra. Tik teisėjas (parengtinio tyrimo metu – tyrimo teisėjas) turi teisę priimti asmens priesaiką ir jį apklausti. Kvotos įstaigų ir prokuratūros pareigūnų surašytų apklausos protokolų negalima laikyti asmens parodymais. Tai dokumentai, kuriais leistina naudotis kaip rašytiniais įrodymais tik tada, kai nėra galimybės tų asmenų apklausti teisme. Panašiai reiktų vertinti ir advokatų pateikiamus piliečių raštiškus pareiškimus.

Stebėjimas ir techninis jo rezultatų fiksavimas – svarbiausia kvotos įstaigų ir prokuratūros pareigūnų funkcija. Tačiau šalių prašymu atskirus stebėjimo veiksmus gali atlikti tyrimo teisėjas. Advokato stebėjimai nežymimi oficialiuose procesiniuose dokumentuose, todėl teismui galima pateikti tik materialiai užfiksuotus rezultatus: fotografijas, vaizdo įrašus, schemas, piešinius ir kt.

Operatyvinio stebėjimo rezultatai, kaip jau minėta, teismui pateikiami įstatymo nustatyta tvarka.

Tik kvotos įstaigos ir prokuratūra turėtų daryti kratą ir poėmį, kontroliuoti telefoninį ir elektroninį ryšį, atlikti kitus procesinės prievartos veiksmus. Kiti procesiniai dalyviai gali paimti tik laisva valia atiduodamus daiktus arba dokumentus, fotografuoti arba filmuoti asmenis, jei jie tam neprieštarauja.

Tyrimo teisėjas iš esmės gali atlikti bet kuriuos įrodymų rinkimo veiksmus: apklausti reikiamus asmenis, atlikti apžiūras ir kitus procesinius stebėjimo veiksmus bei jų metu naudoti technikos priemones, skirti ekspertizes. Tyrimo teisėjas sankcionuoja prievartos priemonių taikymą renkant įrodymus ir paveda kvotos organams atlikti poėmį, kratą, klausyti pokalbius telefonu. Jis pats tokių veiksmų neturėtų daryti.

Moksliniai įrodymų rinkimo būdai turėtų būti tam tikrų specialistų veiklos sritis. Šiais būdais pasinaudoti gali paskatinti teismas, kaltinimas arba gynyba ir kiti proceso dalyviai, bet praktiškai juos pritaikyti turi specialistai. Tokiais specialistais, baudžiamajame procese taikančiais mokslo žinias ir metodus, gali būti: a) teisėsaugos institucijų pareigūnai (policijos, kitų kvotos įstaigų, prokuratūros darbuotojai); b) specialių ekspertinių įstaigų darbuotojai (medikai, kriminalistai, ekonomistai); c) nepriklausomi specialistai (mokslo ir mokymo įstaigų, žinybų specialistai ir bet kurie kiti savo profesijos žinovai).

Moksliniai įrodymų gavimo būdai gali būti šie:

1) specialistų atliktų stebėjimų ir tyrimų aprašymas apžiūros ataskaitose; 2) specialistų apklausa teisme; 3) ekspertizė.

1. Specialistų atliekama apžiūra. Įprasta, jog apžiūrą atlieka tardytojas (BPK 199 ir kt. straipsniai). Rinkti įrodomąją informaciją per bylai reikšmingų objektų apžiūrą turėtų įvairių sričių specialistai. Kokių specialistų reikia apžiūrai atlikti konkrečiu atveju, priklauso nuo apžiūrimų objektų ir tiriamo nusikaltimo rūšies bei pobūdžio (įvykio vietos, gyvo žmogaus ir lavono apžiūra, transporto priemonių apžiūra). Tardytojas tik fiksuoja esamą padėtį, o specialistas privalo kartu ją ištirti naudodamasis specialiomis profesinėmis žiniomis, įrankiais ir prietaisais¹. Jo uždavinys – ne tik objektyviai aprašyti esamą padėtį, bet ir paaiškinti bylai reikšmingas stebimų objektų savybes bei požymius, atskleisti ir tokią bylai svarbią informaciją, kuriai surasti ir panaudoti reikia tam tikrų mokslo žinių ir technikos priemonių. Atliktų stebėjimų ir tyrimų rezultatus jis turi išdėstyti specialisto apžiūros ataskaitoje, kuri pateikiama teismui kaip įrodymas. Prie apžiūros ataskaitos pridedami jos metu rasti daiktai ir dokumentai, technikos priemonėmis užfiksuoti pėdsakai, fotografijos, vaizdo ir garso įrašai, planai, schemas ir kt.

Atlikti apžiūrą ir parašyti ataskaitą – įstaigų, tiriančių bylą iki teismo, specialistų pareiga. Kiti prokuratūros, policijos ar kitos kvotos įstaigos pareigūnai dalyvauja apžiūroje tam, kad galėtų tiesiogiai suvokti nusikaltimo aplinkybes ir geriau organizuoti savo darbą. Jie, kaip ir dalyvaujantys apžiūroje advokatai, neturi rašyti atskirų apžiūros protokolų. Jiems suteikiama teisė atkreipti specialisto dėmesį į tam tikras aplinkybes, apžiūrimų objektų savybes arba

¹ Įvykio vietos tyrimo, kaip savarankiško procesinio veiksmo, idėją savo daktaro disertacijoje pagrindė H. Malevski [4].

detales ir prašyti juos reikiamai užfiksuoti bei ištirti. Tokie prašymai specialistui privalomi, tačiau visus faktinių duomenų tyrimo ir fiksavimo metodus pasirenka pats specialistas ir tik jis atsako už ataskaitoje pateiktos informacijos tikrumą.

Apžiūrai atlikti kviečiamų nepriklausomų specialistų (iš kitų įstaigų arba privačių asmenų) darbui turi vadovauti įstaigų, tiriančių bylą iki teismo, pareigūnai. Nepriklausomų specialistų apžiūros rezultatus gali surašyti vienos iš tokių įstaigų specialistas bendroje ataskaitoje arba nepriklausomas specialistas – atskiroje ataskaitoje. Specialistai taip pat turi turėti galimybę pateikti papildomas ataskaitas apie apžiūros metu rastų objektų vėlesnius laboratorinius tyrimus.

Įstatymas negali tiksliai apibrėžti, kokios srities specialistai turi atlikti apžiūrą vienu ar kitu atveju. Tačiau svarbiausias gaires galima apibūdinti.

Daugiausia įvykio vietų apžiūrėti privalo specialūs įstaigų, tiriančių bylą iki teismo, pareigūnai – technikai kriminalistai. Tai universalūs kriminalistinės technikos žinovai, mokantys naudotis pėdsakų aptikimo, fiksavimo, paėmimo ir preliminaraus jų tyrimo būdais.

Įstaigose, tiriančiose bylą iki teismo, turėtų dirbti ir autotechnikos, elektronikos, gaisrų technikos, darbų saugos bei kitų specialybių inžinierių. Papildomai įgiję teisinių ir kriminalistinių žinių, šie specialistai būtų pasirengę atlikti apžiūras jiems priskirtinose bylose.

Teismo medikai turi būti kviečiami apžiūrėti gyvus žmones ir lavonus. Jie privalo savarankiškai parašyti atlikto darbo ataskaitas. Prireikus teismo mediko stebėjimų ir tyrimų rezultatai gali būti pateikiami bendroje apžiūros ataskaitoje, kurią surašo technikas kriminalistas.

Specialia apžiūros rūšimi galima laikyti patikrinimą, kurio metu tam tikri specialistai apžiūri ir ištiria žmonės, įstaigos, organizacijos arba privataus asmens ūkinės ir finansinės veiklos apskaitos dokumentus ir surašo patikrinimo ataskaitą (aktą). Daugeliu atvejų patikrinimą turėtų atlikti įstaigų, tiriančių bylą iki teismo (ekonominės policijos, mokesčių inspekcijos, valstybės kontrolės), specialistai tikrintojai.

2. Specialistų apklausa teisme. Specialistai gali būti šaukiami į teismą ir būti apklausiami neatsižvelgiant į tai, ar jie dalyvavo įrodymų rinkimo veiksmuose parengtinio tyrimo metu, ar ne. Jie gali būti prašomi atsakyti į teismo nagrinėjimo metu kylančius klausimus, kuriems paaiškinti reikia specialių žinių. Specialistas, prieš tai atlikęs apžiūrą arba dalyvavęs kituose įrodymų rinkimo veiksmuose, gali duoti parodymus apie šių veiksmų eigą ir rezultatus, juos paaiškinti ir atsakyti į papildomus klausimus. Prireikus specialistą bylos tyrimo iki teismo metu galėtų apklausti tyrimo teisėjas.

Taip ir mūsų baudžiamajame procese būtų imta naudoti naują mokslinių įrodymų rūšį – specialisto (eksperto) parodymus. Tokia įrodinėjimo priemonė naudojama daugelyje užsienio šalių (anglų „*expert witness*“, vokiečių „*Sachverständiger Zeuge*“ ir pan.).

3. Ekspertizė – aukščiausia procesinė specialių žinių taikymo forma. Ekspertai šaukiami ir ekspertizė skiriama tik teisėjo (teismo) nutartimi. Prokuroras ir advokatas negali skirti ekspertizės, bet gali inicijuoti jos paskyrimą, pateikdami motyvuotus prašymus tyrimo teisėjui arba teismui. Ekspertais pirmiausia turėtų būti skiriami specialiai pasirengę kriminalistikos įstaigų darbuotojai arba kiti asmenys, įstatymo nustatyta tvarka įgiję teismo eksperto kvalifikaciją ir įrašyti į Lietuvos teismo ekspertų sąrašą („prisiekusieji ekspertai“). „Prisiekusysis teismo ekspertas“ – ne pareigybė, o tam tikras oficialus jo kvalifikacijos pripažinimas (sertifikatas), leidžiantis eiti eksperto pareigas teisme. Tas pats kriminalistikos įstaigos specialistas (tyrėjas, mokslininkas), kuris pateikė išvadas pareigūnams, tiriantiems bylą iki teismo, tampa ekspertu, kai pašaukiamas šias išvadas paaiškinti ir pagrįsti teisme. Jeigu nėra galimybės pakviesti „prisiekusįjį ekspertą“, teismas gali eksperto pareigas pavesti bet kuriam kitam specialistui, mokančiam įvykdyti teismo keliamą užduotį. Bet kuriuo atveju ekspertas privalo atlikti reikiamus tyrimus, pateikti raštu ekspertizės aktą, žodžiu jį paaiškinti ir atsakyti į proceso dalyvių klausimus. Jeigu ekspertas tyrimus yra atlikęs ir aprašęs specialisto ataskaitoje tyrimo iki teismo metu, teisme jis turi apginti savo išvadas per kryžminę apklausą.

Specialistų ir ekspertų darbas atliekamų tyrimų prigimtimi ir išvadų moksliniu pagrįstumu nesiskiria, todėl specialisto ataskaita ir ekspertizės aktas turi vienodą įrodomąją galią.

Tačiau šie du būdai skiriasi procesine įrodomosios informacijos gavimo tvarka. Didžiausi skirtumai yra šie:

1. Specialistus kviečia ir užduotis jiems skiria šalys – kaltinimo arba gynybos. Ekspertus šaukia ir ekspertizes daryti jiems paveda teisėjas arba teismas.
2. Specialistas jam patikėtą užduotį vykdo aktyviai rinkdamas tyrimui reikiamą medžiagą: apžiūri įvykio vietą, suranda ir paima reikiamus pėdsakus ar kitus daiktinius įrodymus, apžiūri dokumentus ir t.t. Ekspertas nerenka tyrimo objektų. Visą reikiamą tyrimo medžiagą ekspertui pateikia teisėjas (teismas) arba jo įpareigotos proceso šalys.
3. Specialistas tyrimą paprastai atlieka dar neprasidėjus rungimosi procesui, todėl apie jį nepranešama kitai proceso šaliai ir jai nesuteikiamos tam tikros procesinės garantijos. Tai padaryti net būna neįmanoma, nes dar nežinoma, kas padarė nusikaltimą ir kas byloje bus kaltinamasis. Ekspertizę skiria teisėjas (teismas) dalyvaujant šalims, kurioms suteikiamos procesinės teisės: pareikšti ekspertų nušalinimą, prašyti ekspertais paskirti jų siūlomus specialistus, pateikti ekspertams klausimus ir tyrimo objektus, susipažinti su ekspertų išvadomis ir pareikšti dėl jų pastabas, dalyvauti ekspertų apklausoje teisme. Visa tai padėtų įgyvendinti Tarptautinio teisėjų kongreso, įvykusio 1997 m. spalio mėnesį Puerto Rike, rekomendaciją, kad "kai teismas paskiria byloje ekspertą arba ekspertas kartu su teisėju (teismu) sprendžia atitinkamus klausimus, minimalūs nešališkumo standartai taip pat turi būti garantuojami" [5: 14].
4. Specialistas tyrimų rezultatus pateikia ataskaitoje, ekspertas surašo ekspertizės aktą.
5. Specialistas savo išvadas pateikia neprisiekęs. Ekspertas išvadas pateikia ir teisme liudija prisiekęs.

Taip paskirsčius ir suderinus specialisto ir eksperto procesines pareigas, specialias žinias būtų galima tikslingai naudoti per visą baudžiamąjį procesą.

Išvados

1. Įstatymai turėtų aiškiai atriboti procesinius ir neprocesinius (operatyvinius) įrodymų rinkimo būdus. Procesinę įrodymų rinkimo veiklą nustato baudžiamojo proceso teisė, operatyvinę – policijos teisė.
2. Lietuvos teismuose reikalinga ikiteisminio tyrimo teisėjo pareigybė. Tyrimo teisėjas privalėtų prižiūrėti įrodinėjimo subjektų procesinės veiklos teisėtumą, sankcionuoti procesinės prievartos naudojimą ir šalių prašymu atlikti procesinius įrodymo rinkimo veiksmus.
3. Apžiūrėti įvykio vietą, daiktus ir dokumentus turėtų ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnai – kriminalistikos technikai arba kitų sričių specialistai. Taip pat jie privalėtų ištirti surastus bylai reikšmingus objektus ir apžiūros bei tyrimo rezultatus surašyti savo ataskaitoje. Specialistų ataskaitos būtų pateikiamos teismui kaip įrodymai.
4. Ekspertizė turėtų būti skiriama tik teisėjo arba teismo nutartimi, dalyvaujant šalims, kurioms užtikrinamos procesinės teisės ir ekspertinio tyrimo nešališkumas.

LITERATŪRA

1. **Palskys E.** Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymų raida 1990-1994 metais // Kriminalistinė justicija. – V., 1995. – T. 4.
2. **Kavolis M.** Baudžiamojo proceso įstatymas su komentarais. – K., 1993.
3. **The Police and Criminal Evidence. Act 1984.** Third Edition. Sweet and Maxwell. – London.

4. **Malevski H.** Įvykio vietos apžiūra ir įvykio vietos tyrimas: naujas kriminalistinės koncepcijos modelis. Daktaro disertacijos santrauka. – V., 1997.
5. **Valančius V.** Tarptautinis teisėjų kongresas // Justitia. – V., 1997. – Nr. 5.

□□□

Types of Evidence Gathering in Criminal Procedure

J. Rinkevičius, Assoc. Prof.

Lithuanian Institute of Forensic Examination

SUMMARY

The article discusses ways of new regulation of evidence gathering in the new Code of Criminal Procedure of the Republic of Lithuania. It is proposed to divide the ways of evidence gathering as follows: questioning, observation, technical ways of obtaining physical evidence and documents and scientific ways. According to the chosen ways of evidence gathering the competence of subjects of evidence gathering process has to be defined. The new procedural figure – judges of pre-trial case investigation – has to be introduced in Lithuania. A specialist has to carry out the investigation of crime scene and an expert witness has to take part at a trial. The main differences of legal status of a specialist and an expert are also described in the article.

